

STORTINGET

Representantforslag 237 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes

Dokument 8:237 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om profittfri velferd

Til Stortinget

Bakgrunn

Den norske velferdsmodellen ble til ved at fellesskapsløsninger ble bygget opp med offentlige og ideelle aktører for å dekke grunnleggende behov. Kommersielle selskaper har vokst sterkt innen flere av de offentlig finansierte velferdstjenestene de siste 30 årene.

Forslagsstiller viser til NOU 2020:13 «Private aktører i velferdsstaten» fra velferdstjenesteutvalget. Utvalget ble satt ned for å kartlegge pengestrømmer i velferden og konkluderte med at dette var en «svært krevende» oppgave. Kompliserte selskapsstrukturer, internprising, eiendom og forutsigbare inntektsstrømmer, finansiert av skattepenger, har gjort sektoren uoversiktlig, men samtidig så lønnsom at velferdsprofitørene har blitt mangemillionærer.

Kommersielle aktører har profittmotiv, og i en sektor som er offentlig finansiert og arbeidsintensiv, vil profitt til kapitaleierne i hovedsak gå ut over personal-kostnader og tilbudet til mennesker velferdstjenesten er til for. Velferdstjenesteutvalget skriver at «sterkere konkurranse om oppdrag innenfor anskaffelser og press på avkastning fra eiere i tilskuddssektorene» kan gi «innsparinger på lønns- og pensjonskostnader».

Forslagsstiller viser til at lønnsnivået for ansatte i kommersielle selskaper i gjennomsnitt er lavere enn i det offentlige tilbudet.

Selv om det har blitt flere kommersielle tilbydere av velferdstjenester, vil forlagsstiller understreke at det verken gir mer mangfold eller valgfrihet. I de fleste sektorene har konsern vokst på bekostning av mindre selskaper. Innenfor barnevern og kommunale helse- og omsorgstjenester har utenlandske konsern vokst langt raskere, og det har vært en betydelig reduksjon i ideelles andeler i de samme sektorene. Innenfor kommunale helse- og omsorgstjenester har de ideelles andel av privates driftsinntekter gått ned fra over 70 prosent i 2010 til 41 prosent i 2018.

Velferdstjenester har blitt et attraktivt marked, og det er forlagsstillers oppfatning at dette truer fellesskapsløsningene og skatteviljen. Forslagsstiller vil hindre at skattepenger bevilget til barnehagebarn, barnevernsbarn, eldre og pleietrengende skal gå til privat berikelse. Velferdstjenester er ikke som andre tjenester. I store deler av velferden, spesielt barnevern og helse- og omsorgstjenester, er de som trenger velferdstjenestene, ofte i en sårbar situasjon og avhengige av andres prioriteringer og beslutninger som kan få store konsekvenser for dem. Forslagsstiller mener at det kommersielle profittmotivet står i veien for tillit og omsorg, og at fremtidens velferd må være fellesskapsbasert og profittfri.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g:

Stortinget ber regjeringen sikre at skattefinansierte velferdstjenester drives av det offentlige og av ideelle aktører, og legge frem en plan for gradvis opptrapping av offentlig og ideelt eierskap og drift.

8. april 2021

Bjørnar Moxnes